

Sisäministeriö
Kirjaamo
kirjaamo.sm@govsec.fi

Viite: VN/6121/2021-SM-25 - hallituksen esitysluonnos laiksi hätäkeskustoiminnasta annetun lain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYS HÄTÄKESKUSLAIN JA SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISESTA

Suomen Sopimuspalokuntien Liitto esittää lausuntonaan seuraavaa:

Koulutettu motivoitunut henkilöstö on suomalaisen pelastustoimen keskeinen voimavara. Kiireelliset tehtävät hoidetaan toisaalta kasarmoidun vuorotyötä tekevään ammattihenkilöstön ja toisaalta sopimushenkilöstön voimin. Viimeksi mainittu henkilöstö sisältynee lakiesityksen (2 §) määritteeseen ”viranomaisen tehtäviä sopimuksen perusteella hoitava”, mistä ei kuitenkaan selkeästi ilmene, että kyseessä ei ole ”taho” tai ”yksikkö” vaan joukko fyysisiä henkilöitä. Nämä hälytetään pääsääntöisesti sieltä ja niistä olosuhteista, joissa kukin sattuu hälytyksen tullessa olemaan. Sopimuspalokunta on lähinnä toiminnan kehyksen muodostava ”taho”, jonka ”yksikkö” taas on olemassa vasta siinä vaiheessa, kun tehtävän suorittamiseen tarvittava henkilöstö on tosiasiallisesti liittynyt tehtävään joko miehitetyssä ajoneuvossa tai tehtävän suorituspaikalla.

Sopimuspalokuntien sovittu lähtövalmius on tyypillisesti 5...30 minuuttia (tavallisimmin 5...12 eli 300...720 sekuntia), mihin aikaan sisältyy hälytysviestin tunnistaminen, henkilökohtainen hälytyslähtö kulloisestakin olotilasta ja -paikasta, siirtyminen asemalle (tai kohteeseen) sekä pukeutuminen sammutusvarusteisiin.

Pelastustoimen kiireelliset tehtävät ovat pääsääntöisesti sellaiset, että vahinko ainakin alkuvaiheessa kasvaa eksponentiaalisesti ajan funktiona. Näin ollen jokainen viive vaikuttaa suoraan palvelujen loppukäyttäjän eli hädässä olevan kansalaisen kannalta kielteisesti. Tästä seuraa, että hälytysketju hätäilmoituksesta avun perilletuloon tulisi järjestää mahdollisimman nopeaksi ja mutkattomaksi. Voimassa olevasta laista kuten ei myöskään esitetystä muutetussa hätäkeskuslaissa ei kuitenkaan selkeästi ilmene, että hätäkeskuksen hälytysviestin saaja ei sopimuspalokuntamaailmassa ole ”yksikkö” vaan joukko yksittäisiä palokuntalaisia fyysisinä henkilöinä, jotka siis ovat hälytysviestin vastaanottajia. Tämä puute on aikojen saatossa aiheuttanut kaikenlaisia ongelmia, joten esitämme, että hätäkeskuslakia tältä osin täsmennettäisiin.

Rekisteröinnin osalta toteamme, että valtakunnan tason rekisteröinti saattaisi jossain muodossa olla tarkoituksenmukainen. Mieleen tulee nk. ”tapaus Kalajoki”, missä apuun saatu suoritushenkilöstö todellisuudessa ei alkuvaiheessa ollut niinkään pelastuslaitosten yhteisten strukturoitujen ponnisteluiden vaan yksittäisten palokuntalaisten aloitteen tulos.

Maailman viime aikojen kehityksen ja odotettavissa olevien ilmastomuutosten valossa on todennäköistä, että Suomessakin tulee myös tulevaisuudessa olemaan tarvetta päivittäistoimintoja laajempien hätätilanteiden strukturoituun hallintaan. Siihen tarkoitukseen ensisijaisesti sopimuspalokunnat pystyvät tarjoamaan myös nykyistä paremmin ensitoimenpiteiden edellyttämiä henkilöresursseja, kunhan järjestelmä kehitetään rakentavalla tavalla nimenomaan yhteistyössä sopimuspalokuntien kanssa ja niissä vallitsevien piirteiden asettamia reunaehtoja huomioiden. Näin ollen saattaisi olla perusteltua, että myös hätäkeskuslaissa harkittaisiin henkilörekisteröinnin erilaisia malleja lakiluonnosta laajemminkin, jolloin kuitenkin on syytä pitää mielessä, että kyseessä on vapaaehtois pohjalla toimiva henkilöresurssi, jonka henkilökohtainen motivaatio on keskeinen osa käyttökelpoisuutta, jolloin rekisteröinninkin tulisi toteuttaa vapaaehtoisuuden pohjalta. Liittomme on valmis osallistumaan tämänkin asian kehittämiseen.

Toteamme lopuksi, että perusteluiden mukaan pelastustoimen osuus hätäkeskuksen toiminnoista on 6 %, josta alle puolet kohdistuu sopimuspalokuntiin. Kokonaisuuden kannalta esittämämme tarkennukset siis eivät niinkään muodostaisi merkittävää taloudellista rasitetta, kun sen sijaan pelastustoimen kokonaistuotos ja laatu saattaisi jopa merkittävästi parantua.

Muilta osin ei ole otsikossa mainittuihin lakiesityksiin huomauttamista.

Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry – Finlands Avtalsbrandkårers Förbund rf

Ari Maskonen, toiminnanjohtaja